

Список використаних джерел

1. Грицай І. С. Сучасні підходи до вивчення неологізмів. Полтава: Довкілля. Київ, 2006. 65 с.
2. Козаченко І. В. Особливості перекладу неологізмів англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2014. № 25. Т. 2. С. 166–168.
3. Костенко О. Г. Сучасні англійські неологізми та способи їх перекладу. *Закарпатські філологічні студії*. 2020. Вип. 13. Т. 2. С. 97–100.
4. Сеньків О. М., Летнянка О. І. Неологізми – скорочення в англомовних версіях міжнародних соц. мереж. *Молодий вчений. Філологічні науки*. 2016. № 6(33). С. 380–384.

Катерина Коваль

ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП РОБОТИ У КЛАСІ СОЛЬНОГО СПІВУ

Розвиток вокаліста – складна комплексна проблема. Вона складається з багатьох етапів роботи у класі. Особливим етапом є підбір вокальних вправ для постановки голосу майбутнього співака. Вміння педагога виховати потребу у музичному аналізі елементів складових музичної тканини відкриває шлях до подальшого професійного становлення та саморозвитку майбутнього співака. Правильний вибір вправ гарантує успіх у майбутньому та якісну підготовку вокаліста.

У педагогічній практиці для досягнення тієї чи іншої вокально-технічної мети використовується велика кількість різноманітних вокальних вправ. Майже кожен педагог має свої уявлення у виборі та застосуванні вокальних вправ. Робота у класі передбачає: вміння користуватися співацьким голосом; розвиток та налаштування резонаторних функцій; вироблення звукоутворення та звуковедення; вільне володіння всіма голосними та приголосними звуками в співі. Для розвитку вокальної техніки важливо привити учню необхідні вокально-технічні та вокально-художні навички співу. Для вирішення поставлених завдань перед педагогом та вокалістом відкривається нелегкий шлях довгої, цілеспрямованої та терплячої роботи.

У виборі вправ на початковому етапі враховуються індивідуальні особливості учня-вокаліста, уважно та глибоко проаналізувавши всі отримані дані після знайомства з ним. На перших заняттях підбираються вправи з 2–4 звуків (їх призначенням буде налаштування голосу, розподілу дихання та формування точної атаки звуку). Вправи повинні охоплювати обмежену ділянку діапазону, де голос звучатиме без напруги. Протягом кількох місяців слід утриматися від вправ, що охоплюють весь діапазон учня.

Необхідно дотримуватися суворої послідовності: від вправ в повільному спокійному темпі – до більш рухливих. Тривалість технічних вправ не повинна перевищувати 15–20 хвилин. Між кожним видом вправи необхідно дотримуватися перерви від 2 до 3 хвилин, під час якої можна робити зауваження, уточнення, показ чи роз'яснення щодо даної вправи. При розспівуванні слід вибрати найбільш зручну для учня голосну, а потім скомбінувати її з деякими приголосними. Безперечно, вокальні вправи не повинні бути формальною гімнастикою для голосового апарату, вони повинні розвивати його, шліфувати отримані навички для того, щоб голос співака став слухняним інструментом.

Провівши таке тренування на перших кількох уроках, можна переходити до більш розгорнутих вправ із 3–5 звуків. Початкові вправи найчастіше будуються в мелодійному русі зверху донизу, що корисно для формування високої позиції звучання голосу. Кожен урок треба додавати по одній вправі, але в цілому має вийти не більше 5–6 вправ. Щоб спів вправ не був безцільним багаторазовим повторенням одного ж того самого, а цілком свідомим засвоєнням, у показі педагог має звернути увагу учня на всі нюанси виконання цієї вправи. Педагогу необхідно пояснити, навіщо і чому обрано саме цю вправу, які цілі переслідує, що розвиває та формує у учня виконання цієї вправи. Звернути увагу учня слід на позицію звуку при переході від одного голосного звуку до іншого, особливо в кантілені, а також на дотримання завжди точної інтонації, збереження правильної позиції та формування самого звуку.

У жодному разі педагогом не повинна допускатися м'язова напруга учня та форсований звук. Голос повинен звучати на опорі співацького дихання. Якщо інтонація нестійка, то потрібно іноді підігравати учневі, або підтримувати його акордовим акомпанементом. Згодом, по можливості, домагатися від учня самотійного звуковедення без супроводу фортепіано.

Рух вправ при розспівуванні зазвичай відбувається по півтонах, досягаючи певного високого звуку та назад. Межа вправ для кожного голосу індивідуальна. Сопрано рекомендується розспівуватися в діапазоні від мі першої октави до соль другої октави, меццо-сопрано – від сі малої октави до фа другої октави, контральто – від ля малої октави до мі-бемоль – мі другої октави, тенор – від ре малої октави до фа-дієз першої октави, баритон – в обсязі від до малої октави до мі-бемоль – мі першої октави, бас – від сі-бемоль великої октави до ре – мі-бемоль першої октави.

Для розвитку рухливості та гнучкості голосу допоможе учневі спів гам та арпеджіо. У роботі з гамами виробляється рівність звучання, рухливість, точність інтонації, зміцнюється опора дихання, розширюється діапазон. У вправах на арпеджіо головним є вільний посыл звуку, в них учень опановує широке дихання, динаміку звуку, у нього з'являється сміливість та впевненість співу в широкому діапазоні.

Якщо у учня є мелодійні або теситурні труднощі у якому-небудь

фрагменті твору, то педагогу слід у класній роботі використовувати підготовчий прийом. Необхідно взяти проблемний елемент твору з 4-7 звуків, і додати його як вправу при розспівуванні, тим самим проспівати його, транспонуючи півтонами, домагаючись автоматизму виконання та зняття бар'єра невпевненості в даному уривку твору.

Усі вправи на початковому етапі навчання переважно спрямовані на виправлення наявних недоліків у звукоутворенні, у правильній постановці співацького дихання з правильним положенням гортані та максимальним використанням резонаторів на всіх голосних. Кінцевою метою в роботі над будь-якою вправою має бути досягнення якості професійного звуку, що відповідає сучасним вимогам вокального мистецтва.

Слід відмітити, що іноді вправа може бути ефективною, малоефективною та навіть шкідливою на певному етапі роботи. Якщо щось не виходить – це означає, що м'язи ще не справляються із завданням, свою справу зробить час, терпіння та наполегливість. Головне, зрозуміти та опанувати прийом, тобто знайти шлях, який приведе до бажаних результатів. Тому перед педагогом стоїть важливе завдання у виборі індивідуальних вправ кожному учню. На допомогу приходять багаторічний досвід і різноманіття вокальних збірок, в яких можна вибрати потрібний робочий матеріал.

Таким чином, вокальні вправи є основним матеріалом для розвитку та становлення найважливіших вокально-технічних якостей голосу. Систематичність щоденних, розумно та якісно виконуваних вправ, дає впевненість у технічному розвитку голосу, необхідний професійний досвід та можливість співати у будь-якому стані голосового апарату.

Список використаних джерел

1. Василенко В. Розвиваю музикою // Початкова школа. – 2000. – № 3.
2. Гунько Н. Формування вокально-виконавської надійності педагога-музиканта як складника його професійної культури. *Актуальні питання культурології : альманах / голов. ред. В. Віткалов*. Рівне, 2013. Вип. 13. С. 173–177.
3. Микиша М. В. Практичні основи вокального мистецтва: (літ. виклад М. Головащенко). 2-е вид. К.: Муз. Україна, 1985. 80 с.
4. Стахевич О. Г. Основи вокальної педагогіки. Ч. I. Природно-наукові теорії сольного співу. Курс лекцій: навч. посібник для студ. дир-хор. фак. та пед. вузів. Суми : ХДАК – СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. 92 с.
5. Хлебнікова Л. О. Методика хорового співу в початковій школі: метод. посіб. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004.
6. Швець І. Б. Педагогічні основи виховання співочих навичок на заняттях з естрадного співу у студентів музично-педагогічного факультету. *Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія*. Вінниця : ВДПУ, 2005. Вип. 15. С. 158–159.